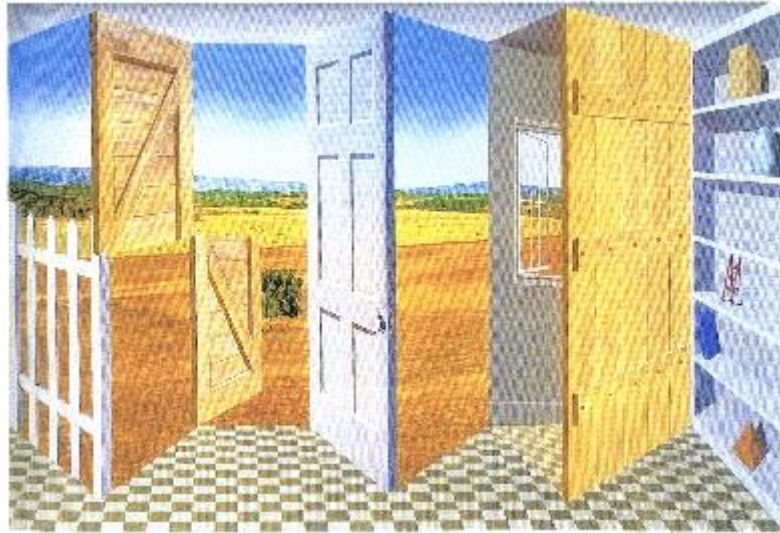

DE INTERACTIEVE SCHILDERIJEN VAN PATRICK HUGHES

Een traditionele afbeelding is statisch: je kunt er langslopen en er verandert niets aan het schilderij. Hoogstens zie je het slechter naarmate je er schuiner op kijkt. Bij de schilderijen van Hughes is dat anders. Wie zich langs het schilderij verplaatst, ziet deuren open of dicht gaan; gebouwen draaien op een vreemde manier met de toeschouwer mee; gangen in een gebouw veranderen van richting en ook als je hoger of lager gaat staan, verandert de voorstelling. De toeschouwer speelt zelf met en in de afbeelding.

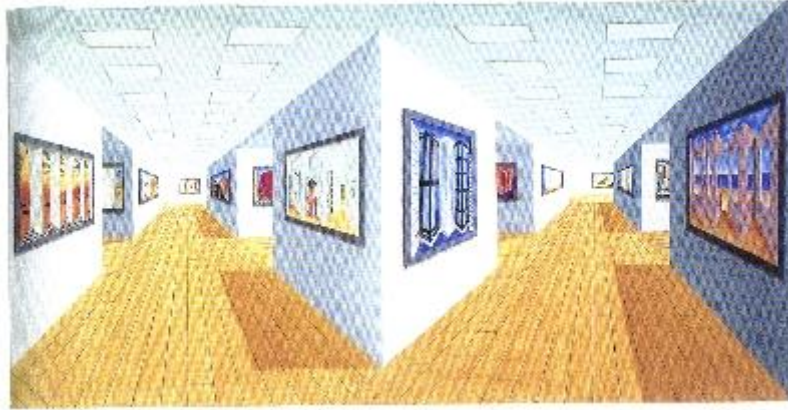
figuur 1 - Callimaufry (detail), 2000

De hier afgebeelde schilderijen kunnen dat effect niet weergeven: ze zijn "bevroren".

Tentoonstelling

Toen ik voor het eerst in Londen met dit werk van Hughes kennis maakte, was ik diep onder de indruk. Op mijn vraag waarom er geen mensen voorkomen op zijn schilderijen, zei Patrick Hughes: "Je bent zelf degene die in mijn schilderijen rondloopt en de afbeelding manipuleert."

Zijn werk is in de loop der jaren in vele galeries en musea over de hele wereld te zien geweest, maar nog nooit in Nederland.

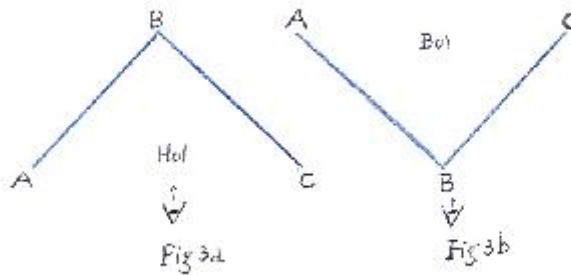

figuur 2 - A variety of Hues (detail) 2000

Nu is het eindelijk ook in Nederland te zien en wel van 12 mei tot 19 juni 2004 in **Galerie Vieleers**: Herenstraat 23, AMSTERDAM (een minuut of 5 lopen van het Centraal Station). Voor wie de sensatie van echt dynamische schilderijen wil ondergaan (er zijn 8 grote werken geëxposeerd) een unieke gelegenheid.

Optische inversie

De magie van deze schilderijen berust op de manier waarop ons brein de beelden op ons netvlies verwerkt. In mijn stukjes over **HOL EN BOL** ([december 2002](#), [januari 2003](#), [februari 2003](#), [april 2003](#) en [mei 2003](#)) is het al ter sprake gekomen. Hier wil ik dat nog eens op een andere manier benaderen.

figuur 3

We doen het volgende proefje: vouw een blanco briefkaart dubbel en spreid het weer gedeeltelijk open. Figuur 3a geeft het bovenaanzicht weer. Zet de kaart op ooghoogte ergens op en zorg voor een egale belichting. Staar er dan met één oog naar. Zonder bijkomende gegevens kan het brein niet uitmaken hoever de punten A, B en C van ons verwijderd zijn. Daarom kiest het voor twee verschillende opties, die in het dagelijks leven veel voorkomen: B is verder van ons af dan A en C; we zien dan een hol voorwerp, of B is juist dichterbij en dan is het voorwerp bol. Die interpretaties wisselen elkaar automatisch in een ritme van enkele seconden af,

zonder dat wij daar invloed op kunnen uitoefenen.

Het is alsof het brein "zegt": zoek zelf maar uit; het kan zus zijn maar ook zó.

Hughes schildert op panelen, die zig-zag aaneensluiten (zie figuur 4) en scheidt zo de voorwaarden voor optische inversie.

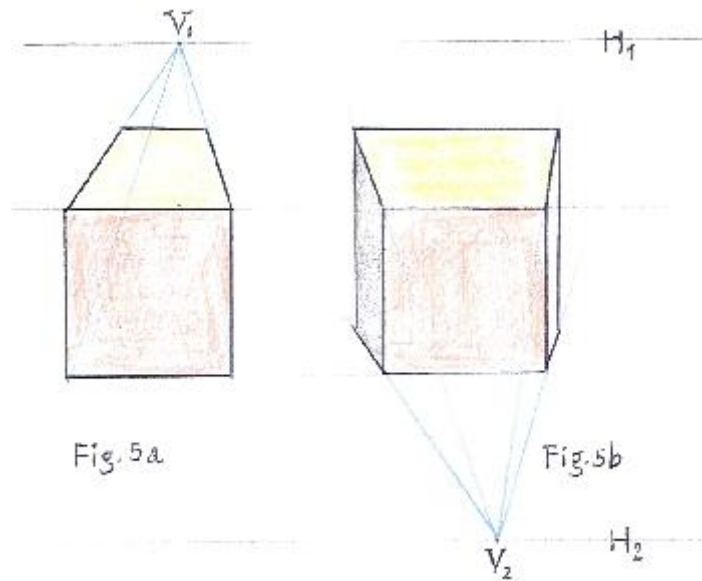
figuur 4 - Zijaanzicht van een schilderij van Hughes

Maar daarmee zijn we er nog niet. In de schilderijen van Hughes wisselen de interpretaties van hol en bol helemaal niet. Er moet dus nog iets anders aan de hand zijn.

Antiperspectief

Er zijn veel manieren om een van beide interpretaties te onderdrukken. En het gaat er bij Hughes om de juiste interpretatie geen kans te geven.

Perspectief is een sterk middel om de afstand van voorwerpen in de ruimte weer te geven. Een van de belangrijkste principes van de perspectief is, dat even grote voorwerpen groter worden afgebeeld, naarmate ze dichterbij ons zijn. En wat nauwkeuriger: evenwijdige lijnen die van ons af lopen, snijden elkaar een punt op de horizon. Dit zien we heel mooi als we langs een rechte spoorlijn kijken; de rails lopen naar elkaar toe en snijden elkaar in de verte.

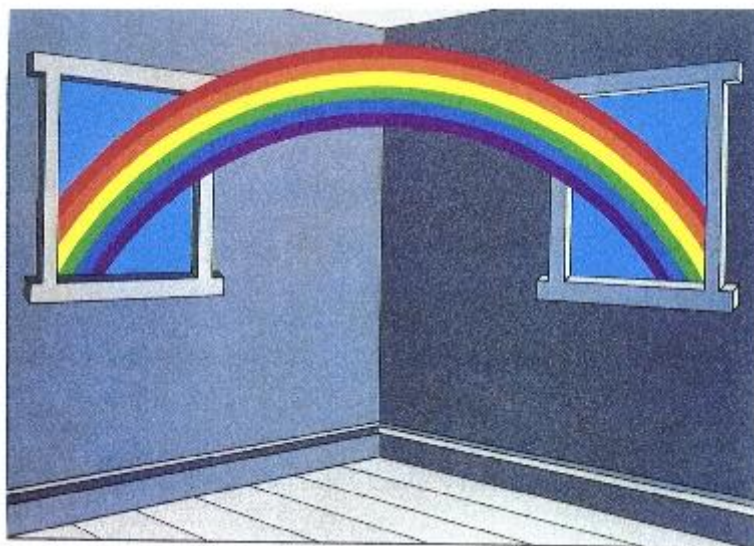
figuur 5

Bij antiperspectief verwijderen de lijnen zich juist van elkaar, en als we ze naar voren verlengen, komen ze achter ons bijeen en snijden elkaar in een punt op een virtuele horizon onder in het beeld. In figuur 5 a en b is een blok weergegeven in klassieke perspectief en in antiperspectief. Dit laatste is een vreemd gezicht dat we ervaren als een vervorming.

Hughes heeft zijn taferelen in antiperspectief geschilderd om de "onjuiste" interpretatie stevig vast te leggen. Het beeld is daardoor stabiel geworden. Wat op het opgevouwen schilderij verder van ons af ligt interpreteren we als dichtbij en omgekeerd.

Vroeger werk

Het vroege werk van Hughes is een zoektocht naar het absurde. We reproduceren hier een voorbeeld uit de lange reeks: Behind the Rainbow.

figuur 6 - House Guest (1982)

In 1973 zien we zijn eerste experimenten die later zullen leiden tot zijn interactieve schilderijen. Daarvoor moesten nog heel veel problemen worden opgelost, waarop we hier niet verder ingaan.

En nog is elk nieuw schilderij een uitdaging, met zijn eigen (ook technische) problemen.